

Aktualno

Prihodnost je električna

Dr. Ivan Šmon

O turbulentnih razmerah na energetskih trgih in njihovem vplivu na končnega uporabnika, o prehodu na zeleno energijo ter drugih aktualnih izzivih in načrtih smo se pogovarjali s predsednikom uprave Elektra Gorenjska dr. Ivanom Šmonom.

ALEŠ SENOŽETNIK

Kako poteka oskrba z elektriko v času spremenjenih razmer na energetskih trgih? Ima Elektro Gorenjska na razpolago dovolj električne energije za vse uporabnike ali se lahko nadejamo redukcij oz. motenj v oskrbi?

Razmere na energetskih trgih so trenutno zelo spremenljive, lahko bi rekli turbulentne. Vsekakor skupaj s sistemskim operaterjem družbo ELES, d. o. o., in distribucijskim operaterjem družbo SODO, d. o. o., delamo vse potrebno, da ne bi bili primorani izvajati kakršnihkoli omejevalnih ukrepov. Za zdaj kaže dobro. Da bo res tako, pa lahko največ naredimo sami. In to s tem, da na čisto vsakem koraku in v čim večji meri zmanjšujemo porabo električne energije. Ključno je, da se vsi zavedamo, da je električna energija dobrina, s katero moramo ravnati preudarno, ker je ni na pretek.

Kakšna sta bila sicer odjem električne energije in poslovanje Skupine Elektro Gorenjska v letošnjem letu?

Glede na pretekli dve leti, ko se je odjem električne energije zaradi vsem znanih epidemioloških razmer zmanjšal, je v letošnjem letu opažen trend rasti. Predvsem pri gospodinjstvem odjemu opažamo višanje koničnih obremenitev, kar je posledica prehoda na druge vire ogrevanja (toplotne črpalke, klimatske naprave, drugi električni viri). Eden od razlogov za višje obremenitve na nizkonapetostnem omrežju je tudi dejstvo, da uporabniki s proizvodnimi napravami za individualno samooskrbo želijo v zimskem času porabiti za potrebe ogrevanja vso električno energijo, ki so jo proizvedli v poletnem času. Vse to pa zahteva dodatna vlaganja v jačanje distribucijskega omrežja. Dolgoročno predvidevamo, da se bo odjem električne energije povečeval hitreje kot v preteklosti. Razlogov je več, so pa vsi povezani z elektrifikacijo in dekarbonizacijo. Dejstvo je namreč, da bo naša prihodnost električna in brezogljivična.

Poslovanje družbe Elektra Gorenjska v 2022 lahko ocenimo kot pričakovano, ne pa v skladu z načrti. Zaradi Zakona o nujnih ukrepih za omilitev posledic

Dr. Ivan Šmon je junija letos začel drugi štiriletni mandat na čelu predsednika uprave Elektra Gorenjska. / Foto: Tina Dokl

zaradi vpliva visokih cen energentov so se prihodki družbe znižali za približno 9,7 milijona evrov, kar pomeni približno četrtino izpada vseh prihodkov v letu 2022. To je tudi razlog za finančne in naložbene izzive ter izzive priključevanja sončnih elektrarn, ki jih imamo v letošnjem letu. Moram pa poudariti, da smo v letu 2022 sprejeli smelo strategijo Skupine Elektro Gorenjska, ki za naslednja štiri leta zasleduje vse cilje trajnega poslovanja in zagotavljanja trajne energije.

Distributerji opozarjate na dvoreznost ukrepa o prostotvi omrežnine, saj se je zaradi tega steklo manj sredstev za investicije v omrežja. Lahko ocenite, za koliko so se zaradi tega znižala sredstva za investicije na območju Elektra Gorenjska?

Zaradi omenjenega zakona in znižanja tarifnih postavk za omrežnino se je prvotni plan investicij, ki je znašal 21 milijonov evrov, znižal za devet milijonov evrov. Znižanje investicij smo uspeli delno nadomestiti s sredstvi od prodaje preostanka naložbe v družbi ECE v znesku 2,7 milijona evrov. Investicije bodo tako v letu 2022 znašale 14,7 milijona evrov, kar je vsekakor premalo, da bi lahko zagotavljali nemoteno priključevanje sončnih elektrarn.

Koliko bi bilo za posodobitve omrežja, ki jih narekuje predvsem prehod v trajnostno naravnano zeleno energijo, na Gorenjskem treba investirati v prihodnje?

Elektra Gorenjska je v zadnjih treh letih v omrežje investiral v povprečju 15 milijonov evrov na leto. Glede na strateške dokumente, npr. Nacionalni energetski podnebni načrt, in glede na dejanske potrebe uporabnikov bo treba v prihodnjih petih letih investicije v omrežje vse cilje trajnega poslovanja in zagotavljanja trajne energije. Kako zagotoviti takšen obseg sredstev, bo v prihodnjih letih ne samo izziv Elektra Gorenjska, ampak izziv vseh deležnikov, od države kot zakonodajalca in lastnika pa do regulatorja, ki regulira našo dejavnost. Ne nazadnje bo trajnostni prehod izziv tudi za nas uporabnike, ki bomo morali svoje brezogljivično življenje tudi plačati. Seveda bomo distributerji naredili vse, da bomo pridobili čim več nepovratnih sredstev EU in da bomo uvedli sodobne tehnologije, shranjevanje in digitalizacijo, ki bodo predstavljali alternativo zmanjšanju potreb po vlaganjih v ojačitev omrežja, ampak na koncu je neizbežno, da bo zelena elektrika bistveno dražja, kot je danes.

Zaradi premajhne zmogljivosti nizkonapetostnega omrežja in vedno večjega zanimanja uporabnikov za priključitev malih sončnih elektrarn na strehe objektov ste bili primorani letos prvič zavrčati vloge za priključitev temu trendu v prihodnje?

Prioritetno sledimo potrebnim krepitevam in rekonstrukcijam omrežja, ki se pojavijo zaradi potreb po ohranjanju kakovosti oskrbe obstoječim uporabnikom in jih je treba zagotoviti takoj, ter zagotavljanju zelenih priključnih moči obstoječim in novim uporabnikom. Če je le mogoče, pri vsaki vlogi za priključitev proizvodne naprave za individualno samooskrbo, katerih število se je v letošnjem letu enormno povečalo, poskušamo skupaj z uporabnikom najti ustrezno pozitivno rešitev. Žal pa investicij v omrežje, ki bi bile potrebne samo za namen priključitve teh elektrarn zaradi zmanjšanja obsega investicijskih sredstev, v letošnjem letu ne moremo več zagotavljati. Zato smo letos približno tri odstotke vlog morali zavrniti. V naslednjih letih bo naš glavni izziv zagotoviti čim večji obseg sredstev za investicije, ki bodo omogočile priklop elektrarn v čim večjem obsegu, kar bo na drugi strani neizbežno povezano tudi z višjo ceno električne energije.

Kako gledate na prihodnjo oskrbo z električno energijo v luči zelenega prehoda? Nas lahko zaradi vse večjega vključevanja spremenljivih OVE skrbijo nestabilnosti v omrežju in kaj bi to pomenilo za uporabnike?

Naša prihodnost bo zagotovo 3D (digitalizacija, dekarbonizacija in decentralizacija) električna. Bolj bo zelena, dražja bo. Elektro Gorenjska bo stremel k temu, da zeleni prehod omogoči v čim večji meri. Kako uspešni bomo, bo odvisno od tega, koliko virov bomo uspeli zagotoviti za vlaganja v infrastrukturo. Vključevanje spremenljivih obnovljivih virov bo moralo pri tem še naprej ostati regulirano in pod nadzorom in samo od tega je odvisno, ali bomo še naprej imeli tako kakovostno in zanesljivo oskrbo z elektriko, kot jo imamo danes. Prepričan sem, da bomo dovolj modri tudi v prihodnje, da bomo vključevanje obnovljivih virov omejevali z namenom stabilne oskrbe.

Katere so glavne investicije, ki vas čakajo na področju oskrbe z električno energijo v naslednjih letih?

Poleg investicij v srednje- in nizkonapetostno omrežje, ki so izredno pomembne za zagotavljanje kakovosti oskrbe uporabnikov in vključevanje naprav novih zelenih tehnologij, načrtujemo še investicije v zahtevnejše objekte, ki so terminsko opredeljene v desetletnem razvojnem načrtu distribucijskega sistema. V letošnjem letu smo zaključili rekonstrukcijo RTP Škofja Loka s priključnimi 110-kilovoltnimi kablovodi in stavbo krajevnega nadzornišva ter pokablili 110-kilovoltne priključne daljnovode pri RTP Primskovo. V letu 2023 bomo nadaljevali rekonstrukcijo RTP Primskovo in RTP Zlato polje, po pravnomočnosti gradbene dovoljenja pa začeli gradnjo 110-kilovoltnega daljnovoda Kamnik-Visoko. Pri uporabnikih nadaljujemo uvajanje naprednih merilnih sistemov, ki jih bomo dokončno uvedli do konca leta 2025. Zelo pomembne so tudi investicije v drugo sekundarno opremo, kamor poleg klasičnih sistemov za vodenje in avtomatizacijo z informacijsko-komunikacijsko podporo spadajo tudi investicije v nove tehnološke in gradnjske sodobnega distribucijskega sistema.

»Ne nazadnje bo trajnostni prehod izziv tudi za nas, uporabnike, ki bomo morali svoje brezogljivično življenje tudi plačati.«